

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{6}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 10. V Ljubljani, 31. maja 1908. Leto XXV.

Obseg: Lonci za miši. — Sadite topole. — Kako lahko shranjujemo jajca. — Kako naj se molze. — Tobačni izvleček. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Lonci za miši.

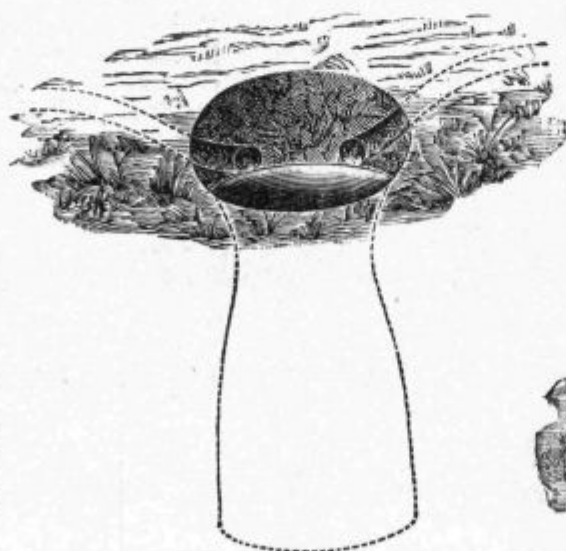
Kdor je imel kdaj v svojem sadonosniku ali vinogradu voluharje, ta ve, kako ogromno škodo lahko povzročijo ti škodljivci. Kakor vse kaže, se sedaj voluhar

strupov kakor tudi glivic, ki naj bi povzročile med mišjo zalego legar (mišja mačuhova ali legarjeva kužnina), povsodi ne učinkuje posebno, kakor se mi dozdeva (vsaj jaz ne morem sporočiti, da bi bil do-

Znotranja mera.

Podoba 49.

Podoba 50.

Podoba 51.

pojavlja že povsodi in zlasti tamkaj, kjer je zemlja bolje obdelana in najdejo vsled tega te miši dovolj živeža, ker zoper njih razširjanje nimamo skoraj nobenih pomočkov. Navadno pa kmetje tudi ničesar ne store, da bi ugonobili tega škodljivca. Trošenje raznovrstnih

segel s temi glivicami kaj uspeha). Ta žival ima nekam čudno dobro razvit čut, je sicer jako požrešna, toda tudi izbirična. Zgrabil sem več starih voluharjev in sem jih hotel zastrupiti. Pri teh poskusih sem bil zelo previden. Kaj mislite, da je mrcina žrla vado ali trovilo? Kaj

še! Šment je sicer pokusil zastrupljeno jed, ni je pa žrl, zlasti takrat ne, če sem nametal poleg zastrupljenega kosa neotrovane snovi in še drugega živeža. Nazastrupljeno hrano so grdobe tudi takrat dosti rajše žrle, če sem jo razdrobil in jim jo dajal z roko. Žal, da ne moremo s temi zlodeji delati dosti poskusov, ker že drugi ali tretji dan pocrkajo, če jih vlovimo.

Za sedaj vsaj nimamo boljšega sredstva za zatiranje teh škodljivcev kakor lovljenje; sicer pa se človeku kar srce smeje, če končno vendarle zabrede ta mala hudobna spaka v past. Mi smo dobili na površju 8 oralov lansko leto že 587 voluharjev, in sicer z loncem.

Lonci imajo tako obliko, kakor jo kaže podoba 49. Ti piskri (lonci) so 32 cm globoki, spodaj 18 cm široki, vrat meri v širokosti 12 cm, zgoraj pri odprtini pa znaša premer 16 cm.

Vrat, zlasti pa zgornji rob lonca, mora biti znotraj dobro pološčen, da miši laže pocepajo v pisker in se ne morejo nikjer prijeti, ko hočejo vun poskakati. Iz lonca pridejo voluharji tuintam na ta način, da pride prej dosti prsti v pisker. Navadno so pa vjeti; zlasti pa takrat ne morejo pobegniti, če je lonec dovolj globok in je zgoraj dobro pološčen. Pri naših lončarjih stane 100 takih loncev 24 kron. Ta množina zadostuje [za dva do tri orale, kakor je pač ta škodljivka zaplojena na dotičnem površju.

Ta lonec spravimo v zemljo na takih krajih, kjer se spreha po mišjih luknjah največ te nadležne zalege. Vajeno oko koj zapazi take luknje, ker so bolj gladke; tudi lahko v njih zapazimo še druge sledove, ki nam dovolj jasno kažejo, da po njih ne hodi samo tuintam le ena samotna popotnica — miš.

Ko smo naši take luknje, jih je treba zasledovati do tistega ugodnega mesta, kjer bi bilo najbolje, da se tjakaj nastavi lonec k dvema luknjama ali rovoma (hodnikoma), na primer tjakaj, kjer se stekata dva rova drug v drugega (pod. 50.).

Za kopanje lukenj, kamor naj se pogrezne pisker, je najbolj pripravna ozka in dolga lopatica, ker z njo delamo najbolje in najlaže. Kakor je ravno treba, se izkoplje 35 do 40 cm globoka in približno 20 cm okrogla jama, kamor se pogrezne lonec tako globoko, da njegov rob sega celo do mišjega roba, oziroma do luknje. Lončev rob se mora dobro prijeti mišje luknje, in ne sme biti med robom in luknjo nič votline. Končno se izkopana luknja dobro pokrije z deščico ali z opeko. Da si olajšamo pregled čez razpostavljene piskre, moramo k vsakemu postaviti kol ali kako drugo znamenje (pod. 51.). Tak lonec lahko ostane na enem mestu po več tednov, da, celo po več mesecev. Prst, ki se natrosi v pisker, moramo seveda večkrat odstraniti ali z roko ali pa s korcem (zajemalnikom), ker je neprilичno, vsak čas pisker vzdigati iz luknje.

V nastavljeni piskre mora noč in dan pogledovati oseba, ki se nalašč samo za to delo najame, kajti vlovljeni krti in miši kmalu pocrkajo in jako hitro začnejo gniti.

Na ugodnem kraju, kjer se nahajajo mladi voluharji, se hkrati ulovi do 8 miši. Od voluharjev, ki se vjamejo, jih ostane le malo v enem loncu. Močnejše miši namreč pokoljejo slabše in jih požrejo. — Delavec, ki lonce razpostavlja po polju, dobi navadno dnino in za vsakega vlovljenega voluharja za nagrado 5, 10 do 20 vinarjev. Tako se voluhar lovi vse leto, četudi mejaši ne začnejo ugonabljeti tega škodljivca. Svetoval bi kmetovalcem, da

v zimskem času odkidajo gnoj od sadnih drevesec. Na ta način ne najdejo miši nikakega zavetišča.

Rudl v „Gosp. Glasniku“.

Sadite topole!

Društvo avstroogrskih tvorničarjev za popir je predložilo c. kr. kmetijskemu ministrstvu naslednjo vlogo:

Glasom uradnih podatkov se je vpeljalo l. 1907. v Avstrijo 13813 stotov ubeljene in 3735 stotov neubeljene celuloze (zmletega in za izdelovanje popirja prirejenega lesa). Četudi je ta množina neznatna v primeri z domačim pridelkom celuloze, je vendar težko umevno, zakaj se celuloza v Avstrijo uvaža, ker naša država ta izdelek v velikih množinah celo izvažata in so tudi drugi pogoji za izdelovanje celuloze pri nas najmanj tako ugodni kakor po drugih evropskih državah.

Vsled poizvedovanja se je dognalo, da je uvožena celuloza izključno sulfatna in natronova celuloza listnatega drevja iz severnih krajev Amerike. Ta celuloza je izvrstno nadomestilo za pavolnate polsirovine ter je za izdelovanje nekterih vrst popirja neobhodno potrebna.

Vzrok, zakaj se na Avstro-Ogrskem nobena tvornica ne peča z izdelovanjem celuze iz lesa listnatega drevja, je pripisovati dejstvu, da se tako drevje, ki je v to svrhu primerno, kakor n. pr. trepetlika, črna topol, beli jagned, vrba, pri nas nahaja le semtertja posamezno, ali pa le na majhnih prostorih. Na Ogrskem je v logih poleg Donave in Drave pač veliko izvrstnega takega primernege lesa, a v teh oddaljenih pokrajinah bi bilo gradenje tvornice za celulozo iz raznih vzrokov zelo nevarno početje, zlasti ker nedostaja v bližini premoga, ker so vse obstoječe tvornice za popir zelo oddaljene in v prvi vrsti zaradi tega, ker se tamkaj skoraj ne da rešiti delavsko vprašanje.

V onih večjih pokrajinah Avstrije, ki imajo večje gozdove mehkega listnatega lesa (logi ob Donavi in Moravi), se pa ti gozdovi porablajo za pridelovanje lesa za kurjavo in druge potrebščine, vsled česar debela zaradi pogostega sekanja ne zrastejo dovolj debela za izdelovanje celuloze. Pri takem gospodarjenju v teh gozdih poganja drevje iz parobkov, zato so gozdi pregesti in debela ne zrastejo sposobna za izdelovanje celuloze. Tukaj bi bilo širno polje, kjer bi se dalo ozirati na vzgojo listnatega lesa za izdelovanje celuloze, kar bi naredilo te loge iz gozdarskega stališča dobičkonosnejše. Če bi se delalo za vzgojo močnejšega lesa, potem bi bilo predvsem priporočati nasajanje **kanadske topole**, in sicer zaradi hitre rasti in sposobnosti za celulozo. Vzgoje kanadske topole iz semena nikakor ne gre priporočati, temveč se je posluževati potaknjencev.

Glasom decemberskega poročila c. kr. konzulata v Rimu je laško kmetijsko društvo razpisalo nagrade za nasajanje kanadske topole, ker je njen les posebno sposoben za izdelovanje popirja, in tudi društvo laških tvorničarjev popirja uspešno deluje za take nasaditve, in sicer tem potom, da na pisalnih zvezkih za ljudske šole daje tiskati primerno besedilo o veliki koristi kanadske topole, vsled česar se zadeva širi v najširše sloje prebivalstva. Seveda je na Laškem sploh malo lesa in se tamkaj skušajo doseči nasadi drevja, ki je

dobro za izdelovanje popirja sploh, dočim pri nas v Avstriji potrebujemo topolov les le za izdelovanje gotovih vrst popirja. Poraba tega lesa pa more tudi pri nas postati neomejena, kajti avstrijska obrt za celulozo in za popir pride potem v položaj, da bo dobivala sirovino ne le za svojo potrebo, temveč tudi za potrebo v Nemčiji, ki mora to celulozo sedaj dobivati iz Amerike.

Gojitev topolov se nam torej tudi za naše gozdarstvo zdi dobičkonosna, celo zaradi dejstva, ker so kanadske topole v 15 do 20 letih dovolj močne za izdelovanje celuloze, in posebno zato, ker je vzgoja teh topol mogoča na tleh, koder drugo drevje ne uspeva.

Prosimo torej c. kr. kmetijsko ministrstvo naj gozdna oskrbnitstva, deželne kulturne svete in kmetijske družbe opozori na prednosti gojitve topol.

Ta dopis je c. kr. deželna vlada z naslednjo pripomnjo poslala c. kr. kmetijski družbi kranjski:

Deželna vlada se počašuje v prilogi poslati prepis vloge društva avstroogrskih tvorničarjev za popir, ki je došel vsled odloka c. kr. kmetijskega ministrstva z dne 11. aprila t. l., št. 14953., in ki se tiče koristi vzgoje topole v Avstriji, ter vabi naj družba z objavo dopisa v družbenem glasilu opozori prizadete kroge na prednost te vzgoje na Kranjskem v logih ob rekah in prikladnih mestih ljubljanskega barja.

Deželna vlada tozadevno pripominja, da je pripravljena v pričetku za pospeševanje nasajanja topol in v slučajih, ki so posebnega uvaževanja vredni, predlagati c. kr. kmetijskemu ministrstvu dovolitev državnih podpor za dobavo potrebnih potaknjencev (zlasti kanadske topole) in je pripravljena za izvršitev nasadov zastonj dati na razpolago državne gozdne uradnike.

Kako lahko shranjujemo jajca.

Suha in s ščetjo osnažena jajca denemo v kako veliko in široko steklenico ali v pološčen lonec in vlijemo nanja naslednji dve raztopini.

Raztopina I. 200 g natrijevega silikata, 2 g natrijevega fosfata, 2 g sladkorja, 200 delov vode.

Raztopina II. 200 g 13 % klorovovodikove kisline v 400 g vode.

(Vsa ta sredstva se dobivajo v vsaki drogeriji).

Ker se obe raztopini, ko prideta skupaj, hitro strdita, moramo obe istočasno vlitii na jajca. To je potrebno tudi zaradi tega, ker raztopina I ne pokrije jajec popolnoma, raztopina II pa bi, če bi jo vtilii samo na jajca, lupine prejedla. Jaz sem aprila 1907 na ta način vložil 40 jajec, torej število, ki zanje ravno zadošča zgoraj navedena množina raztopine. Pred Božičem sem vzel jajca vnu, in dasi so bila shranjena skoraj osem mesecev, vendar ni bilo niti zunaj, niti na okusu opaziti kake izpremembe.

Dasi se je posoda v teku osmih mesecev večkrat prestavila in sukala, vendar se ni, kakor je pokazala poskušnja s trdo kuhanim jajcem, izpremenila lega rumenjaka in tudi se nista rumenjaki in beljaki zmešala.

Stroški takega shranjevanja znašajo v malem 1 1/2 h za jajce; torej so precej visoki. Če pa pomislimo, kako draga so jajca o Božiču in da se tako ohranjena jajca v ničemer ne razlikujejo od svežih, bomo pač poskusili.

„Gosp. Glasnik.“

Kako naj se molze.

1. Vime se mora s suho, snažno cunjjo na vseh straneh odrgniti. Na koži ostane vedno nekaj prahu, ki pri molzenju pada v mleko in ga onesnažuje.

2. Na vsak način se mora molsti z vso roko. Torej ne smemo molsti samo z dvema prstoma, ker se stem vime kviri. Sesek moramo prijeti z vso roko, seči kolikor mogoče visoko kvišku in potem skleniti roko, a ne vse prste naenkrat, ampak od zgoraj navzdol prst za prstom.

3. Molsti moramo počasi in nadolgo, a enakomerno in brez presledkov.

Najboljše znamenje za dobrega molzca je, če ima v posodi zelo mnogo pen. Pri molži se z naglico nič ne opravi. Krava ni stroj, ki lahko teče hitreje ali bolj počasno. Mleko se v vimenu v nedeljo ali v praznik ne dela bolj hitro in tudi drugikrat ne, kadar misli molzec svoje delo hitro opraviti. Čim hitreje se molze, tem večjo škodo ima molzec, ker dobi manj mleka. Na ta način se izgublja liter za litrom in krona za krono.

Jako važno je tudi, da molzemo vedno ob istem času, torej ne enkrat ob šestih in drugič ob štirih. Tudi ne smemo molzenja prekiniti, da bi med tem časom opravili kaj drugega. Tudi ne smemo obenem molsti desnih ali levih seskov, ampak skupno sprednje in potem zadnje. Naravnost moka pa je za krave, če jih enkrat ne pomolzemo, da dobijo potem prav veliko vime, kar se posebno na semnjih lahko opazuje.

4. Molsti moramo s suhimi rokami, ne da bi si jih prej z vodo ali celo s prvim mlekom omočili. Večkrat se celo vidi, da si molzec roke omoči v mleku, ki ga je že namolzel, kar pa je nesnažno.

5. Med molzenjem mora biti v hlevu vse mirno. Če se ropota ali če se bije in kriči nad kravami, potem mleko še bolj zadržujejo. S kreganjem ne bomo mogli krave nikdar prisiliti, da bi nam dala mleko.

6. Kravo moramo vselej popolnoma izmolsti. Kdor misli, da bo dobil zaostalo mleko, ko bo prihodnjič molzel, ta se hudo moti. Če krave ne izmolzemo popolnoma, jo to zelo oslabi; večkrat se pokažejo zaradi tega tudi boleznii na vimenu. Več kakor polovica boleznii na vimenu je nastala zaradi tega, ker krave nismo pošteno izmolzli.

Poleg boleznii pa ima slabo izmolzenje tudi slabo stran, da ne dobimo ravno najboljšega mleka; mleko, ki se nazadnje izmolze, je namreč najboljše.

Če seske zelo nategujemo, ne moremo krave dobro izmolsti; to še bolj škoduje kakor koristi. Posnemati moramo pri tej stvari tole: gladiti, gnesti vime, narahlo dregniti vanje z levo roko in potem seske zopet iztisniti.

Važnost pravilne molže smo dovolj dokazali. To delo samo oni lahko presoja, ki zna sam molsti; škoda pa čuti vsak. Ta škoda lahko znaša pri šestih do osmih kravah na leto 100 in še več kron. Zato, kmet, pazi na to delo in skrbi, da ga bodo tvoji posli opravljali temeljito. Posli naj pa gledajo na to, da bodo znali dobro molsti; to ne bo njihova škoda, kajti dobrega molzca ima vsak kmet rad.

Haus Albrecht v „Gosp. Glasniku“.

Tobačni izvleček.

Tobačni izvleček je izborno sredstvo proti kmetijskim škodljivcem. Toda doslej je imel mnogo sitnosti in potov, kdor ga je hotel dobiti v tobačni tvornici. Sedaj je pa tobačna uprava dobavo tobačnega izvlečka tako olajšala, da ga kmetovalci lahko brez sitnosti dobivajo, kolikor ga potrebujejo. Tobačni izvleček se namreč sedaj dobiva tudi v tobačnih zalogah in trafikah, in s posebnim dovoljenjem finančne oblasti ga imajo lahko v zalogi tudi kmetijska društva (podružnice) semenske trgovine i. dr.

Kilogram tobačnega izvlečka v pločevinasti posodi stane 2 kroni, pet kilogramov pa 8 kron.

Zaradi varnosti se tobačni izvleček oddaja le v zaprtih pločevinastih posodah, in ga je hraniti v kakem hladnem, toda suhem prostoru, kjer pozimi ne zmrzuje. Kjer so jestvine, tam se izvleček ne sme hraniti. Prodajalci škatelj ne smejo odpirati, uradnega zapora ne odstraniti in izvlečka nezanesljivim osebam ne prodajati.

O koristi in porabi tobačnega izvlečka imamo naslednje izkušnje: Rastopina tobačnega izvlečka v vodi hitro pomori vse škodljivce, rastlinam škoduje le tedaj, če je pregost — torej se je temu lahko izogniti — se lahko pripravlja in je zelo poceni ter se lahko v obilni meri rabi. Če se rastopini dodane nekoliko mila in alkohola ali ogljikovokslega natrona (sode) z lanenim oljem ali s kolofonijem, je potem bolj uporabna. Rastline se navadno škrope s škropilnico proti mrčesu (z Neslerjevo, Vermorelovo i. dr.). Gostost rastopine se ravna po mrčesu, ki mu je namenjena, ter je 1—3 odstotna, t. j. na 100 l vode se vzame 1—3 l tobačnega izvlečka. Za uničevanje listnih uši zadošča 1—1,5 odstotna rastopina, za uničevanje pršic in golih ličink 2 odstotna, za kosmate gosenice in za hrošče pa mora biti 3 odstotna. Mnogo rastlinskih škodljivcev pomori tobačni izvleček, n. pr. mehurovožce na jagodah, vrtnicah, malinah, na čebuli, na zelju in na mnogih rastlinah po rastlinjakih; potem listne uši, posebno kar je golih, po vrtnicah, sadnem drevju, ivanovem grozdjiču, na hmelju in na siljenih rastlinah; krvavo uš na lubadi jablan in drugih sorodnih rastlin; kaparje po lesnatih rastlinah, vrtnicah, ivanovem grozdjiču in kosmuljah (agrasu); skakače posebno po jablanah; grbave stenice na hruškah; gosenice raznih grizlic na borovcu, sadnem drevju, na malinah, na trnjevcu, nešpljah; gosenice trsnega zavijača in agrasovega pedica; ličinke različnih hroščev (žitnega brzca; bolhače, posebno na retkvi; pršičnega pajka na vinski trti ter pršice po vrtnicah in drugih leptičnih rastlinah. Proti brestovemu, hruševemu in slivovemu likarju, potem proti lubadarju na sadnem drevju in na trsu se za odvratno sredstvo rabi kašnata maža iz tobačnega izvlečka, goveje krvi, apna in kravjaka. Tudi proti živalskim zajedalcem (n. pr. proti ovčjim garjam) se tobačni izvleček rabi z velikim uspehom.

Tobačni izvleček ima navadno nekoliko nad 9 odstotkov nikotina v sebi in se vedno rabi raztopljen v vodi, tako da je nikotina v rastopini 1 do 3 odtisočke.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 189. Kupil sem pšenico, ki je bila moljava, česar pa nisem zapazil, zato so se molji razplodili po vsem skladišču in jih ne morem zatreti, daš sem skladišče popolnoma izpraznil in vsega z lugom poparil. **Sčim preženem molje iz žitnice?** (L. M. v M.)

Odgovor: Žitni molj je metulj, in sicer prav rahel in nežen metuljček. Podnevi sedi mirno po stenah, krilca drži zganjena v podobi strehe, a na glavi ima čopek rumene dlake in pa črne nitkaste tipalnice. Krilca so tenka in ob krajih razen prednjega obrobljena s svilastimi pretenkimi dlačicami ali resicami. Prednja krila so na srebrastem dnu rjavo in črno pisara, zadnja pa sivkasta, brez vseh lis in marog. Metuljček se prikaže navadno meseca junija, včasih tudi že prej ali pozneje, in ko se je zaplodil, poišče samica žitne kupe in prilipi na vsako zrno eno ali dve jajci. Ko je vse oddala, pogine. Za kakih dvanajst dni se iz jajca izvali bela ličinka z rjavkasto glavico. Ta živalca nima drugega dela, kakor dobsti zrna in razjedati moko. Ko je z enim zrnem gotova, loti se drugega, potem pa tretjega in tako naprej, a vsa ta zrna se skupaj drže ker jih je goseničica prepredla in zvezala z nekimi nitmi. V takem spredku je včasih 20 in še več zrn, sredi njih je ličinka in okoli nje vse polno blata. To blato smrdi in tega smradu se bolj ali manj navzame vse žito, in tudi moka iz tega žita ima neprijeten duh in okus. Pravimo: žito je okopelo in moka iz njega je zatohla. Meseca septembra je goseničica dorasla. Tedaj preneha jesti, gre iz svojega spredka in lazi nemirno semtertja, iskaše si kakega kotička, kjer bi se mogla zapreti. Tak kotiček najde navadno kje na tleh ali na steni; na samem žitu se jih zaprede prav malo. A lazeč pušča za seboj povsodi svojo prejo, tako da je včasih ves žitni kup z njo preprežen. Ko si je našla kotiček povšeči, napravi si iz smeti in oglodanih trščic rahel zapredek, kjer prezimi še kakor ličinka, in šele spomladi se zabubi, a nekoliko tednov pozneje se prikaže metuljček. Najvažnejše sredstvo, žitnega molja zatreti, je, odvzeti mu skrivališča. V to svrhu je skrbno zamazati vse raze in razpoke v zidu, v tramih in na tleh, in sicer z apnom ali s katranom, da gosenice ne najdejo prilike, se kje zabubiti. Ob času, ko metulj leta, torej od maja do julija, je žito pridno premetavati. Kadar ni več videti na stenah metuljev in kadar jih ni videti, da bi zvečer okoli letali, takrat je v imenovanih mesecih imeti žitne shrambe zaprte, da ne pridejo vanje metulji od drugod. Če je shramba pobeljena, se metulji čez dan drže mirno po stenah in jih je mogoče v veliki meri ugonobiti. Prav koristno je postaviti v shrambe plitve posode z vodo, kamor se zvečer postavijo luči. Metulji silijo k luči, popadejo v vodo ali pa se osmode. Na ta začin se v eni noči polovi ogromna množina tega mrčesa. Prav koristno je meseca februarja in marca odrgniti s sten in tal bube, ki jih je potem pobrati in sežgati. Najbolje je seveda vse moljavo žito hitro s pota spraviti in spraznjeno žitnico na popisani način očediti.

Vprašanje 190. Imam tri leta starega vola, ki jako rad je, ima pa to napako, da se hitro vleže, še preden se nasiti; brčkone ga noge bole. Zakaj sicer zdravega vola noge bole? (J. S. v S.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje more dati zanesljiv odgovor samo veččak, ki žival natančno preišče in upošteva vse okoliščine. Mi Vam seveda zagadel ne moremo povoljno odgovoriti, ker v Vašem vprašanju ni zadostne podlage za točen odgovor. Če je vol zdrav in je ješč, pa vendar najrajši leži, in kakor Vi menite, da ga noge bole, potem lahko domnevamo, da ima vol slabo razvito mišičevje (meso); vlakna mišic so tenka in morda celo izginevajo. Temu je vsekdar vzrok napačna vzreja v mladosti, ker se žival ni dovolj pregibala na prostem in se je vrhutega nezadostno krmila. Tako napačno vzrejene živali se ne ojačijo, njih prebavila in hranila so oslABLJENA, vsled tega trpijo tudi čutnice in mišičevje. Tudi dihala so slabo razvita. Če so take živali neprenehoma v hlevu in njih vse delo obstoji v vstajanju, vleganju ter v preževovanju, potem je njih dihanje ne-

zadostno in pljuča se ne očistijo dovolj sluzi, ki se v njih nabira. Pri govedih je to celo napačno, ker s krmo napolnjeni vamp tišči na pljuča in zato dovolj močno dihanje ni mogoče. Tako govedo, ki je zaradi slabo razvitega mišičevja že samonasebi trudno, težko diha, kadar se naje, in si težave lajša, če se vleže. Tako si mi tolmačimo bolezen Vašega vola, vendar seveda ne moremo jamčiti, da je naše domnevanje pravo.

Vprašanje 191. Moja štiriletna krava se prav slabo sponaša. Sedem mesecev je že, odkar se je oteletila, pa se še dosedaj ni pojala. Krava nič kaj rada ne je in težko hodi. **Zakaj se krava ne poja in kako jo je zdraviti?** (J. S. v S.)

Odgovor: Zakaj se krava ne poja, ne moremo vedeti, ker je vzrokov jalovosti jako veliko, in mi ne vemo, kateri je pri Vaši kravi, zato Vam tudi ne moremo svetovati. Prav lahko je pa vzrok tisti, kakor pri bolezni Vašega vola, kar razvidite iz odgovora na prejšnje vprašanje. Nezadostno prežiganje mlade živine in oslabiljenje vsega telesa, ki mu je posledica, vpliva tudi na plodnost. Bržkone je boleznina Vaše krave isti vzrok kakor boleznina Vašega vola, kajti tudi krava težko hodi in jo skoraj gotovo iz istih vzrokov noge boljijo kakor vola. Enake posledice se tudi kažejo, če se živina v sorodstvu plemeni. Pri Vas imate običajno v vasi po enega bika, zato ni čuda, če je vsa živina Vaše vasi med seboj sorodna.

Vprašanje 192. Pri nas nekteri pošiljamo mleko na prodaj po železnici. Pri tem pošiljanju se pa mleko v vročini kaj rado skisa in se je to že sedaj nekterim po parkrat pripetilo. Eden izmed nas je dobil od svojega odjemalca neki prašek, ki ga devlje v mleko, da se mleko dlje časa ne skisa in ne zasiri. **Kakšen prašek je to, ki je po njem mleko trpežno, kje se dobiva in koliko ga je treba?** (J. H. v Š.)

Odgovor: Je nekaj kemijskih snovi, ki zadržujejo kisanje ter zasirjenje mleka in ovirajo delovanje gliv, ki mleko razkrajajo. Mleko s takimi primesmi (praški) delati trpežno, pa ne gre, ker tako mleko ni več naravno, more biti celo zdravju škodljivo in se zato tako mleko sploh ne sme prodajati. Kdor tako mleko prodaja, je kazniv zaradi prestopka zakona o živilih. Iz tega vzroka ne omenimo tistih kemijskih snovi, ki se rabijo, da je po njih mleko trpežno, ker nečemo ničesar učiniti, kar je po zakonu prepovedano. Edino pravo sredstvo, narediti mleko trpežno, ki je obenem tudi zanesljivo, je pravilno ravnanje z mlekom. Kmetovalec, ki hoče imeti trpežno mleko, mora predvsem skrbeti za snažen, svetel in dobro prezračevan hlev. Od vsake krave namolzeno mleko je sproti odnesti iz hleva ter ga je hitro na katerikoli način shladiti. Vsestranska snaga je seveda glavni pogoj. Vimena morajo biti snažna, molzačeve roke čiste in vsa mlečna posoda ter orodje mora biti do skrajnosti snažno. Mlečna shramba bodi istetako nad vse snažna in po možnosti hladna. Če je mogoče rabiti led pri ravnanju z mlekom, je seveda še najbolje. S skrajno snago na vseh straneh in z nizko toplino se torej mleko na najprilnejši način trpežno ohrani.

Vprašanje 193. Ker mi je črv vso travo uničil, sem vsejal proso, a sosedje me strašijo, da sta proseno seno in slama neporabna krma za konje. **Ali so res zeleno proso, proseno seno ali prosena slama konjem škodljivi?** (I. L. v P.)

Odgovor: Da bi bila ktera prosena krma navedenih oblik konjem škodljiva, je neosnovana trditve. Prosena slama je glede svoje mehko-be in redilnosti precej podobna ovseni in ječmenovi slami. Pred svetjem pokošeno in v seno posušeno proso je pa seveda še veliko boljše kakor slama, in

glede redilnosti ne zaostaja za navadnim senom. Seveda je pri pokladanju primerno postopati, kajti če se lačen konj takega sena preveč nažre, ga more pričeti klati. Nevarno je pa proseno seno ali slama vsekar, kadar ni dobro posušeno in hranjeno, kar pa istotako velja tudi za vse druge vrste sena in slame.

Vprašanje 194. Imam vinograd, kjer je trsno listje prav močno napadeno po nekkih gobah, ki so zgoraj na listu rdeče, spodaj pa bele. **Kako se imenuje bolezen, ki povzroča gobavost trsnega listja, in kako se zatre?** (F. L. v V.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete gobe na trsnem listju, so le mehurji, ki jih povzroča neka pršica, t. j. prav majhna živalca, ki zgodaj spomladi zajeda trsno listje, vsled česar se na gorenji strani lista delajo mehurji, spodaj pa belkasta, rumenkasta ali včasih tudi rdečkasta dlaka. Škoda, ki jo dela pršica trsnega listja, je neznatna in le tedaj, če ta škodljivka v izredno veliki množini nastopa, utegne morda nekoliko zadrževati razvijanje trte in grozdja. Navadno se niti ne izplača, proti tej škodljivki kaj ukreniti, če pa vendarle v preveliki množini nastopa, potem se pomaga s kratkim obrezovanjem, ter je ves porezani les sežgati. Tudi zgodnje in močno žveplanje neki ovira razširjanje te pršice.

Vprašanje 195. Imam majhno kravo domače stare pasme, ki je bila po prvem teletu izredno dobra molznica. Ta krava je storila 28. aprila svoje drugo tele, ki je prav majhno in slabotno, a krava sama sedaj nima skoraj nič mleka, dočim ga je imela poprej zelo veliko in tako dolgo, da je še štirinajst dni pred oteletvijo dajala po dva in pol litra mleka na dan. Z molžo nisem hotel prej prejenjati, boječ se, da bi zaostalo mleko ne povzročilo kake bolezni. Da ta poprej dobra krava nima sedaj veliko mleka, trdijo zvedenci, **da se je krava „zajedla“**, česar pa ne vem, in me takrat tudi ni bilo doma. **Zakaj poprej dobra krava po oteletenju slabo molze; ali se bo popravila in ali je njeno tele za pleme?** (M. Z. v K.)

Odgovor: Vaša krava se ni zajedla; to je sploh le tajinstven izraz Vaših pametnih gospodov zvedencev, ki so hitro s kako neumno besedo pri roki, kadar si kakega pojava ne vedo naravnim potom razložiti. Da Vaša poprej dobra krava nima sedaj mleka in je vrhutega storila majhno in slabotno tele, prihaja edinole od tega, ker ste pustili, da so kravo predolgo molzli. Pri takih kravah je že 10 do 12 tednov pred porodom pričeti s pojenjavanjem molže ter je namesto trikrat na dan molsti le po dvakrat, čez štirinajst dni le po enkrat, ter je na ta način, in sicer najkasneje 4 do 6 tednov pred porodom, z molžo popolnoma prejenjati. Če se tako ne ravna, potem krava stori majhno in slabotno tele in množina mleka po naslednjem teletu navadno izredno pade. Napaka je storjena in sedaj morete čakati, kajti taka krava se navadno po prihodnjem teletu zopet zboljša. Tele, ki je majhno in že slabotno na svet prišlo, seveda ni za pleme, ker ni upati, da iz njega kaj prida žival odredite.

Vprašanje 196. Dasiravno sem vsa mlada drevesa namazal z lanenim oljem, da bi pregnal mravlje, vendar je bilo delo neuspešno. Sosed mi je laneno olje sploh odsvetoval, češ da zamaže vse luknjice na lubadi, da drevo ne more dihati. **Ktero sredstvo bi bilo uspešno proti mravljam na mladem sadnem drevju?** (A. V. v S.)

Odgovor: Mravelj na sadnem drevju Vam sploh ni treba pregnati, saj niso škodljive in so kvečjemu nadležne, kadar sadje zori, in tudi takrat se lotevajo edinole sladkega zrelega in že načetega sadja. Če je pa spomladi na mladem sadnem drevju veliko mravelj, je to vselej znamenje, da so na drevju listne uši. Mravlje namreč grede za sladkim sokom ki ga izcejjajo listne uši, in mravlje celo varujejo zarod

listnih uši, da si tako zagotovijo sladko plčo. Le skrbno pregledajte svoje drevje in bodite prepričani, da so povsod tam tudi listne uši, kjer so mravlje. Zatrite uši s tobakovo vodo, in mravlje izginejo z drevs sameodsebe. Drevje mazati z lanenim oljem, je v resnici zelo nespametno, ker res zamaši luknjice na lubadi, skozi ktere drevo sicer ne diha, a se z njih pomočjo vrše druga važna opravila presnove zaužitih snovi.

Vprašanje 197. Namenjem sem narediti trsne brajde ter trte speljevali po pocinkani žlici, zato vprašam, če bo to dobro, ker nekteri tukaj trdijo, da trta na žlici ne uspeva tako dobro kakor na lesu. (F. S. v H.)

Odgovor: Na uspevanje trte na brajdi nima prav nobenega vpliva ne žlica ne les in je torej vsaka drugačna tozadевна trditev brez podlage. Pač ima pa v drugih pogledih žlica veliko prednost pred lesom, ker je trpežnejša, vzgoja trte na njej je lažja in žlica ne daje zavetišča raznim škodljivim mrčesom, kakor ga daje les v svojih razpokah.

Vprašanje 198. Lansko in letošnje leto je moje drevje napadeno po neki gosenici, ki jo pri nas imenujemo „kvartomerec“. Gosenica je majhna in se za svojo hojo zvija v zanjko in se tako naprej prestopa. Tega škodljivca je bilo pri nas ob času sadnega cvetja toliko, da je vse sadje uničeno. Kteri škodljivec je to in kako ga je zatirati? (I. P. v G.)

Odgovor: Škodljivec, ki pri vas uničuje sadno cvetje, je gosenica malega zimskega pedica, ki se tudi imenuje mali zmzrljkar ali pri Vas kvartomerec. Zavod za varstvo rastlin na Dunaju je ravnokar izdal navodilo o zatiranju nekterih živalskih škodljivcev sadnega drevja, in v tem navodilu je brati glede zatiranja pedica naslednje: Za zatiranje malega zimskega pedica (*Cheimatobia brumata*) se priporoča okopavanje zemlje koncem meseca avgusta ali pa začetkom septembra pri koreninah, s čimer se pokonča mnogo bub tega škodljivca. Ker imajo samice zimskega pedica, ki izlezajo začetkom oktobra, nerazvita krila, ne morejo letati, ampak morajo plezati od tal po skorji debela navzgor, da ležejo jajčka. Če se polože okoli drevs pasovi iz lepa, se samice lahko ulove in uničijo. Bolje je, da se lepivo (lim) ne namaže naravnost na skorjo, ampak da se skorja ogladi in izravna (ali pa se zamažejo razpoke z ilovico) ter se debela drevs prevežejo s pasovi iz popirja ali usnja, in sicer trdno, tako da ne more nobena žuželka podlesti. Na te pasove naj se namaže lepa kakih 5 centimetrov na široko in $\frac{1}{2}$ centimetra na debelo. Lep pa ne sme biti niti pretrd, ker bi bil premalo lepljiv, niti premehak, ker bi sicer odtekel. Ti pasovi naj se vzdržujejo do konca decembra. Vjete žuželke se večkrat izpraskajo, in lep, če več dobro ne prijema, se obnovi. Ravno taki pasovi iz lepa se lahko porabijo spomladi od marca naprej, da se love one gosenice zimskega pedica, ki so izlezele iz jajec, ki so bila zaležena pod pasovi. Za lepno snov se rabi dober lep za gosenice (*brumata-lep*), ali pa naj se pripravi na tale način: V železnem loncu se segreva in previdno meša 700 gramov lesnega katrana in 500 gramov kolofonija toliko časa, da je zmes popolnoma premešana; potem se pridene 500 gramov rjavega mila in končno še 300 gramov ribje masti in se tolika časa meša, da se lep ohladi.

Vprašanje 199. Dolenjsko rdeče vino iz leta 1902., ki je dolgo ležalo v sodu, je dobilo duh in okus po hrastovem lesu. Ko sem sedaj vino dejal v steklenice, se je sicer učistilo, vendar je duh in okus po lesu ostal. Kako se popravi vino, ki ima duh in okus po lesu? (A. V. v S.)

Odgovor: Tako vino se da nekoliko popraviti s krepkim in, če je potrebno, z večkratnim čiščenjem z žolico ali z beljakom. Pri daljšem ležanju pa vino tudi sameodsebe

precej izdatno izgubi okus po lesu. Popolnoma popraviti pa takega vina ni mogoče, zlasti če ima močan okus po lesu.

Vprašanje 200. Na moji njivi mi hočejo vrane vso ozelenelo turščico izključvati in ne pomaga nobeno strašilo več. Stražnika plačevati se ne izplača. Ali je kako sredstvo proti vranam? (S. K. v P.)

Odgovor: Žal, da ni v to svrhu zadostnega sredstva proti vranam; edino kar pomaga, je, ovirati razplojanje vran, in sicer tem potom, da se streljajo in razdirajo njih gnezda.

Vprašanje 201. Naredil sem v gozdu travnik, pognojil sem ga z umetnimi gnojili in sem ga ogradil z bodečo žico, da ne dela poleg pasočca se živina škode. Sedaj me sosedje tožijo, da moram odstraniti bodečo žico, češ da je nevarna živini. Vprašam torej, če res ni dovoljena ograja iz bodeče žice? (N. D. v B.)

Odgovor: Pri nas v Avstriji ni nikakih določeb glede porabe bodeče žice, kakor so v Nemčiji, zato sme vsakdo svoje zemljišče s tako žico ograditi, seveda tik javnih cest v okviru obstoječih zakonov. Če je bodeča žica nevarna živini, ki se poleg pase, je dolžnost pastirjev, oziroma varuhov te živine, da jo odganjajo od žične ograje, in če se živina vendarle kaj poškoduje, niste Vi odgovorni za škodo.

Vprašanje 202. Ali ima najemnik lova pravico ustreliti domačo mačko, ki hodi in miši lovi okoli hiše. Ker v svoji na samem stoječi hiši ne morem biti brez mačke, bi bila krivična naredba, če bi najemnik lova smel postreliti vse mačke, in če take naredbe ni, kako naj postopam proti najemniku lova? (F. M. v Š.)

Odgovor: V vseh cesarskih patentih in zakonih glede lova, ki imajo veljavo za Kranjsko, ni na nobenem mestu govora o mačkah, in zlasti ni nikjer rečeno, da sme najemnik lova streljati domače mačke, ki jih najde v svojem lovišču. Edino § 40. lovskega zakona za kraljestvo Češko z dne 1. junija 1866. l. ima določbo, da sme najemnik lova pobiti domačo mačko, ki jo najde najmanj 380 m oddaljeno od bližnje hiše, dočim noben drug deželni zakon ali naredba kake deželne vlade, ki urejujejo lovskopolicijske naredbe, mačke niti ne omenja. Če torej za Kranjsko ni take veljavne naredbe, potem morete najemnika lova tožiti za povračilo škode, ker Vam je ustrelil mačko.

Kmetijske novice.

Tečaji za vinogradnike. Kakor vsako leto, priredi tudi letos c. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko poletne tečaje za vinogradnike, kjer se bo teoretično in zlasti praktično poučevalo v cepljenju trt na zeleno, v poletnem obdelovanju vinogradov, posebno v poletnem obrezovanju trt, zatiranju škodljivcev itd. Take tečaje priredi c. kr. vinarski nadzornik gospod B. Skalicky v naslednjih krajih: V soboto, dne 30. maja ob devetih dopoldne pri vinogradu gosp. Jos. Tavčarja v Golobinjku pri Št. Jerneju; v torek, dne 2. junija ob 3 popoldne pri vinogradu g. F. Majzeljna v Vinjem vrhu pri Beli cervki; v sredo, dne 3. junija ob osmih zjutraj v gori „Zadruga“ pri Št. Rupertu; isti dan popoldne ob treh v Trebelnem pri župnišču; v četrtek, dne 4. junija ob treh popoldne v Tržišču pri trtnici kmetijske podružnice in popoldne ob treh v gori „Kamenško“ občina Št. Janž; v petek, dne 5. junija ob treh popoldne blizu cerkvice sv. Antona, občina Dvor pri Žužemberku; v soboto, dne 6. junija ob devetih zjutraj pri vinogradu g. Dereanija v Praprečah pri Žužemberku. V sredo, dne 10. junija ob osmih zjutraj bo enak pouk v državni trtnici novomeški, kjer se bodo obenem udeležencem brezplačno razdelili zeleni cepiči. Popoldne ob treh bo c. kr. vinarski nadzornik po-

učeval v gori Grčevje občina Št. Peter blizu Starega Gradu; v četrtek, dne 11. junija ob štirih popoldne pri vinogradu g. Miklavčiča v gori Gobnik občine Moravče pri Sv. Križu (pri Litiji); v petek, dne 12. junija ob devetih popoldne v gori „Jazbena“ občina Šmartno pri Litiji; v soboto, dne 13. junija ob treh popoldne v gori „Zavrh“ pri Trebnjem v vinogradu g. Radeljna iz Ponikev; v torek, dne 16. junija pri vinogradu g. Smola v Hrušici občina Šmihel-Stopiče; in v sredo, dne 17. junija ob osmih zjutraj pri vinogradu g. Klinca na Polju, občina Toplice. — C. kr. vinarski adjunkt g. V. Skubec bo pa poučeval v naslednjih krajih: V petek, dne 29. maja ob dveh popoldne blizu šole na Bučki: v soboto, dne 30. t. m. ob osmih zjutraj pri župnišču v Studencu; v ponedeljek, dne 1. junija ob treh popoldne v župniškem vinogradu na Suhorju pri Metliki; v torek, dne 2. junija ob osmih zjutraj v Dobljčah, pri vinogradu župana g. Vertina, popoldne ob dveh pa pri vinogradu g. Laknerja v Stražnem vrhu; v sredo, dne 3. junija na Vinici v vinogradu g. nadučitelja F. Lovšina; v četrtek, dne 4. junija ob osmih zjutraj pri šoli v Starem trgu pri Poljanah (za občine Vrh, Stari trg, Radence in Dol); v torek, dne 9. junija bo poučeval ob osmih zjutraj v Temenici v vinogradu g. župana; v sredo, dne 10. junija ob osmih zjutraj pri cerkvi v Starem Ljubnu občina Šmihel-Stopiče; v četrtek, dne 11. junija ob pol sedmih zjutraj pri šoli na Mirni; v petek, dne 12. junija ob pol devetih zjutraj pri cerkvi na Primskovem (občina Gradisce pri Litiji); v soboto, dne 13. junija ob osmih zjutraj v gori Šmaver (pri cerkvi) občina Dobernič; in v torek, dne 16. junija ob osmih zjutraj v gori Boršt občina Ajdovec.

Razdelitev zelenih cepičev iz državnih trtnic na Kranjskem se bo vršila v prvi polovici meseca junija, in sicer v državnih trtnicah na Slapu pri Vipavi v četrtek, dne 4. junija ob osmih zjutraj; v državni trtnici v Črnomlju, dne 9. junija ob osmih zjutraj; v državni trtnici v Kostanjevici v torek, dne 9. junija ob dveh popoldne; in v državni trtnici v Rudolfovem v torek, dne 10. junija ob osmih zjutraj. Cepiče dobijo le vinogradniki, ki jih sami zase potrebujejo, in jih dobijo brezplačno. Zglasiti se je treba za nje takoj, najpozneje do 4. junija t. l. ali pri c. kr. vinarskem nadzorništvu v Rudolfovem, ali pa pri delovodjih omenjenih trtnic.

Tečaj za zeleno cepljenje na Grmu. Vodstvo kmetijske šole na Grmu priredi v nedeljo, dne 14. junija t. l. tečaj za zeleno cepljenje z naslednjim sporedom: Popoldne od 9 do 11: Pouk o zelenem cepljenju s praktičnim razkazovanjem cepljenja. Popoldne od 2 do 4: Praktične vaje v zelenem cepljenju v šolskem matičnjaku. — Vabimo stem vse ukaželjne vinogradnike, da se udeležijo tega tečaja; starejše, da se pouče v vsem, kar je dandanes treba vedeti o zelenem cepljenju vsakemu vinorejcu, mlajše pa, da se tudi praktično izvezbajo v pravilnem cepljenju zelenih trt kakor tudi o tem, da vedo s takimi cepljenkami pozneje pravilno ravnati.

Družbene vesti.

* **Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.**

* **Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam

posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	6	6½	7	7½	8
„ „ cm:	60	65	70	75	80
Cena:	80 h,	90 h,	1 K,	1 K 10 h,	1 K 20 h.

* **Prave bergamaške osle,** in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

* **Ne zabite na škropljenje trt z modro galico proti peronospori!** Peronospora na trtah je pri nas povsod razširjena in bo prav gotovo tudi letos nastopala, in sicer v večji ali manjši meri, kakor bo ravno primerno vreme za njeno večje ali manjše razvijanje. Naj se noben vinogradnik ne zanaša, da bo letos manj peronospore, in naj celo ne verjame onim krivim porokom, ki pravijo, da peronospora pojenjuje. Kdor ne bo spomladil pravočasno škropil, tistemu bo poleti ta bolezen prav gotovo vse trsno listje posmodila. Priskrbite si torej pravočasno potrebno modro galico in trtne škropilnice!

* **Trtne škropilnice** ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: Navadne škropilnice, „Korona“ in škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škropilnica „Korona“ stane K 21. — in škropilnica „Hero“ K 32. — z zabojem vred.

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 64 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj grede tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpí, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj po slati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemplačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 120.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

* **Močna krmila,** in sicer lanene in sezamove tropine, bo imela družba odslej vedno v zalogi ter oddaja lanene po 19 K, sezamove pa po 18 K 100 kg z vrečami vred. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za

manjše pošiljatve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apne potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štupami za živine.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

	16 ‰	17 ‰	18 ‰
Tomasovo žlindro,	po 6 K 50 h 6 K 80 h 7 K 10 h 100 kg		

z vrečo vred. Družba more poslati vselej le Tomasovo žlindro, kakršno ima takrat tvornica ravno v zalogi in jo družbi pošlje. Zato naj se pri naročitvi ne predpisuje, koliko odstotno žlindro je poslati.

Rudninski superfosfat po 8 K 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kaljevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kaljevo sol, ki ima v sebi 40 ‰ kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 ‰ kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kaljeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 33 K 100 kg z vrečo vred, v manjših množinah po 35 h za kg.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Šmartno-Litijo, ki bo dne 21. rožnika 1908 ob treh popoldne v Črnem potoku pri Ig. Zoretu.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Računski pregled in potrdilo.
5. Volitev dveh odposlancev k občnemu zboru c. kr. kmetijske družbe.
6. Razni nasveti.

Če bi ob določeni uri ne bilo dovolj udov navzočih, se bo občni zbor vršil ob pol štirih brez ozira na število navzočih udov.

Kmetijska podružnica Šmartno-Litija,
dne 24. vel. travna 1908.

Ig. Zorc, načelnik.

R a z g l a s

o razdelitvi državnih podpor za zboljšanje hlevov v l. 1908.

Z ozirom na dejstvo, da se je nadejati tudi za to leto državne podpore za primerna zboljšanja hlevov, razpisuje podpisani odbor razdelitev takih podpor za l. 1908.

Državna podpora za zboljšanje hlevov je namenjena tistim kmetovalcem, ki v zmislu tega razglasa zboljšajo svoje hleve do 1. septembra t. l.

Za podporo lahko prosijo kmetovalci iz vseh krajev naše dežele, vendar se bo v prvi vrsti oziralo na prosilce iz takih krajev, koder govedoreja kmetovalcu največ donaja in kjer je za prospek mlekarstva, za dobivanje brezhibnega mleka nujno potrebno, da se hlevi zboljšajo, ki sedaj nikakor ne zadoščajo.

Za podpore vredna se bodo smatrala le ona zboljšanja domačih (ne planinskih) hlevov, če se hlevi, kjer se napravlja gnoj, ki niso tlakani, niti nimajo odtokov, po zgledu drugih vzornih hlevov, po dobrih načrtih ali po navodilu strokovnjakov, posebno kmetijskih potovalnih učiteljev in učiteljev na kmetijskih šolah, izpremene v tlakane hleve z vednim izkidanjem in se gnojišče ter gnojnična jama naredita posebej, zunaj hleva.

Pri zboljšanju hleva je vsakako spolniti tele pogoje:

1. Skrbeti je, da ima hlev dosti svetlobe in čist zrak, ki se doseže s primernimi prevetrovalnimi napravami, da imajo živali ugodno toplino, da je zadosti prostoren in vedno popolaoma snažen. Živalsko stojišče je tako urediti, da se živali lahko izpuščajo na napajališče in da ob času požara lahko pridejo na prosto. Pri ureditvi je skrbeti za telečje kočice (tekališča) in za to, da se lahko donaja krma in stelja, gnoj pa lahko in hitro iz hleva spravljajo.

2. Tlak je narediti, kakor dopuščajo razmere, iz betona, kamenja, opeke, ali iz lesa. Kar se lesa za hleve rabi, ga je treba posekati pravočasno pozimi, da je trpežnejši, in če je mogoče, naj se namaže s kakim varovalnim sredstvom.

3. Stojišča morajo biti nepredorna, morajo toliko viseti, da gnojnica odteka, in v hlevu mora biti jarek za gnojnico, da se neovirano odteka v gnojnično jamo zunaj hleva.

4. Gnojišče, ki mora vsekako biti zunaj hleva, je lahko prosto ali pokrito. Za gnojnične jame se želi, da so nepredorne in imajo take priprave, da se gnojnica iz njih jemlje lahko in brez truda; vendar so pa tudi drugače narejene gnojnične jame dopustne, ki so v deželi navadne, da so le dobro narejene in nepredorne. Prošnje onih prosilcev, ki si priskrbe gnojnične sesalke ali druge primerne priprave za izpraznjevanje gnojničnih jam, potem gnojnične sode in razprševalnike, bodo imele prednost.

Prosilci za državno podporo, ki v tem letu zboljšajo svoje hleve, naj se zglase za podporo precej, ko bo hlev popravljen, in sicer z nekolikovano prošnjo, kjer je povedati, koliko glav živine prosilec navadno redi čez zimo.

Zboljšanje hlevov je zgotoviti vsaj do

1. septembra t. l.

ter je najkasneje do tega dne zboljšanje s prošnjo za podporo vred semkaj naznaniti. Kdor do tega časa zboljšanja ne zvrši in prošnje ne vložil, izgubi pravico do podpore.

Dovršena zboljšanja hlevov bodo potovalni učitelji pregledali, in na podlagi njih poročil bo glavni odbor stavil c. kr. kmetijskemu ministertvu primerne nasvete, kako je nagrade razdeliti. Da bo mogoče hleve pravočasno pregledati, naj se zboljšanje precej po zvrstitvi semkaj naznani in naj se nikar ne čaka na gori povedani skrajnji rok.

Pri nasvetovanju se bo glavni odbor oziral na število prošenj, na obseg in način zboljšanj, na velikost stroškov, na to, ali je v dotičnem kraju mnogo ali malo zboljšanih hlevov, in pa seveda tudi na premoženjske razmere prosilcev.

Dovoljene državne podpore se izplačajo konci l. 1908., a podpisani glavni odbor posameznim prosilcem nikakor ne more jamčiti, ali kaj dobodo in koliko dobodo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 1. marca 1908.

Oton pl. Detela,
predsednik.

Gustav Pirc,
ravnatelj.

Listnica uredništva.

F. N. na V. Če smete jarek skopati po svoji senožeti, ki bi oviral sosedu stezanje pri oranju, je zavisno od tega, kakšne pravice ima sosed glede stezanja.

I. B. v Z. Vsakdo sme na svojem posestvu tudi v nenavzočnosti sosedov postaviti mejnike; seveda mu potem iz tega lahko nastanejo sitnosti in pravde, če mejnikov ni prav postavil.

I. Z. v S. Kraste na vimeni morejo biti različnega izvira in je potem seveda tudi zdravljenje različno. Nasvet bi Vam mogli le tedaj dati, če bi natančno poznali naravo krast.